

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR NUTQINI RIVOJLANTIRISH UCHUN ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR

Toshkent Puchon universiteti 1-kurs magistranti

Turdaliyeva Sevara Adaxamjanovna

Annotatsiya: Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish, ularning shaxsiyati, ijtimoiy ko'nikmalari va umumiy rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega. Nutq rivojlanishi bolalarning o'z fikrlarini ifoda etish, boshqalar bilan muloqot qilish va o'zaro aloqalarini mustahkamlashda asosiy rol o'ynaydi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar esa bu jarayonni yanada samarali va qiziqarli qilish imkonini beradi. Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish uchun qo'llaniladigan zamonaviy pedagogik texnologiyalar ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: zamonaviy yondashuvlar, pedagogik yondashuv, bolalar, nuqt, maktabgacha ta'lim, o'yinlar, muloqot, ko'nikmalar.

Аннотация: Речевое развитие детей дошкольного возраста имеет важное значение для их личности, социальных навыков и общего развития. Развитие речи играет ключевую роль в способности детей выражать свои мысли, общаться с другими людьми и укреплять свои отношения. Современные педагогические технологии делают этот процесс более эффективным и интересным. В данной статье рассматриваются современные педагогические технологии, используемые для развития речи детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: современные подходы, педагогический подход, дети, точка, дошкольное образование, игры, общение, умения.

Abstract: Speech development of preschool children is important for their personality, social skills and general development. Speech development plays a key role in children's ability to express their thoughts, communicate with others, and strengthen their relationships. Modern pedagogical technologies make this process more effective

and interesting. In this article, modern pedagogical technologies used for the development of preschool children's speech are considered.

Key words: modern approaches, pedagogical approach, children, point, preschool education, games, communication, skills.

Maktabgacha ta'lim, bolalarning hayotidagi muhim bosqichlardan biri bo'lib, ularning shaxsiy, ijtimoiy va intellektual rivojlanishida asosiy rol o'ynaydi. Ushbu ta'lim turi, odatda, bolalar uch yoshdan olti yoshgacha bo'lgan davrni qamrab oladi va bu davrda bolalar o'z atrofidagi dunyoni o'rganish, yangi ko'nikmalarni egallash va ijtimoiy aloqalarni rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Maktabgacha ta'limning asosiy maqsadi bolalarning individual rivojlanishini qo'llab-quvvatlashdir. Bu davrda bolalar o'z fikrlarini ifoda etish, boshqalar bilan muloqot qilish va o'zaro aloqalarini mustahkamlashda ko'plab tajribalar orttiradilar. Maktabgacha ta'lim muassasalari bolalarga turli faoliyatlar, o'yinlar va ijodiy mashg'ulotlar orqali o'z ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. Bu jarayonda bolalar o'zlarini erkin ifoda etish, yangi narsalarni o'rganish va o'zaro aloqalarini mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Maktabgacha ta'limning muhim jihatlaridan biri, bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishdir. Ushbu davrda bolalar bir-birlari bilan o'zaro muloqot qilish, o'yinlar o'ynash va guruh faoliyatlarida ishtirok etish orqali ijtimoiy aloqalarini mustahkamlashadi. Maktabgacha ta'lim muassasalari bolalarga do'stlik, hamkorlik va o'zaro hurmat kabi ijtimoiy qadriyatlarni o'rgatish orqali ularning shaxsiy rivojlanishiga hissa qo'shadi. Bundan tashqari, maktabgacha ta'lim bolalarning kognitiv rivojlanishiga ham katta ta'sir ko'rsatadi. Bolalar o'z atrofidagi dunyoni o'rganish, yangi bilimlarni egallash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Maktabgacha ta'lim dasturlari bolalarga matematik, til, san'at va tabiat kabi turli sohalarda bilimlarni o'zlashtirishda yordam beradi. Bu jarayonda o'yinlar va faoliyatlar bolalarning diqqatini jalb qiladi, ularni rag'batlantiradi va o'rganish jarayonini qiziqarli qiladi. Maktabgacha ta'limda tarbiyachilarning roli juda muhimdir.

Tarbiyachilar bolalarga o'zlarini erkin ifoda etish, yangi narsalarni o'rganish va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda yordam berishlari kerak. Ular bolalar bilan do'stona muhit yaratish, ularni rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash orqali ularning rivojlanishiga hissa qo'shadilar. Tarbiyachilar bolalarning individual ehtiyojlarini inobatga olib, har bir bolaning rivojlanish sur'atiga mos ravishda yondashishlari zarur. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar bolalarning o'zaro muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan. Bu maqsadda o'yinlar, rolli o'yinlar va interaktiv faoliyatlar keng qo'llaniladi. O'yinlar orqali bolalar o'z fikrlarini ifoda etish, yangi so'zlarni o'rganish va muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Masalan, rolli o'yinlar bolalarga turli ijtimoiy vaziyatlarda o'zlarini qanday tutishlarini o'rganishga yordam beradi. Bu jarayonda bolalar o'zaro muloqot qilish, savollar berish va javoblar olish orqali nutq ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Zamonaviy texnologiyalar, masalan, multimedia vositalari va interaktiv ta'lim platformalari, bolalarning nutq rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Multimedia vositalari, masalan, animatsiyalar, videolar va interaktiv o'yinlar, bolalarga yangi so'zlarni o'rganish va ularni amaliyotda qo'llash imkonini beradi. Ushbu vositalar bolalarning diqqatini jalb qiladi va o'rganish jarayonini qiziqarli qiladi. Interaktiv ta'lim platformalari esa bolalarga o'z-o'zini baholash va o'z rivojlanishlarini kuzatish imkonini beradi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar orqali bolalarning ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin. Ijodiy faoliyatlar, masalan, rassomlik, hikoya yozish yoki musiqiy faoliyatlar, bolalarning nutqini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Bu faoliyatlar bolalarga o'z fikrlarini ifoda etish, tasavvurlarini kengaytirish va o'zlarini erkin ifoda etish imkonini beradi. Ijodiy faoliyatlar orqali bolalar o'z nutqini rivojlantirish bilan birga, o'z shaxsiyatlarini ham shakllantiradilar. O'qituvchilar va tarbiyachilar bolalarning nutq rivojlanishida muhim rol o'ynaydilar. Ularning yondashuvi, metodlari va pedagogik texnologiyalari bolalarning nutqini rivojlantirishda asosiy omil hisoblanadi. O'qituvchilar bolalarga o'z fikrlarini ifoda etish uchun qulay muhit yaratishlari, ularni rag'batlantirishlari va qo'llab-quvvatlashlari zarur. Shuningdek, o'qituvchilar bolalarning nutq rivojlanishini kuzatish va baholash orqali ularning ehtiyojlarini aniqlashlari va

individual yondashuvlarni qo'llashlari muhimdir. Ota-onalar ham bolalar nutqini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydilar. Ota-onalar bolalar bilan muloqot qilish, ularga kitob o'qish va o'yinlar o'ynash orqali ularning nutq rivojlanishiga hissa qo'shishlari mumkin. Ota-onalar bolalariga yangi so'zlarni o'rgatish, savollar berish va ularga javob berish orqali ularning fikrlarini rivojlantirishda yordam berishlari zarur. Ota-onalar va tarbiyachilar o'rtasida hamkorlik bolalar nutqini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Maktabgacha ta'lim muassasalari zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali bolalar nutqini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlarni joriy etishlari zarur. Maktabgacha ta'lim muassasalari o'z dasturlarini yangilash, yangi metodologiyalarni joriy etish va bolalar uchun qiziqarli faoliyatlarni tashkil etish orqali bolalar nutqini rivojlantirishda samarali bo'lishlari mumkin. Bu jarayonda o'qituvchilar va tarbiyachilar o'z bilim va ko'nikmalarini doimiy ravishda oshirib borishlari muhimdir.

Bolalar nutqini rivojlantirishda o'zaro aloqalar va ijtimoiy muhit ham muhim ahamiyatga ega. Bolalar bir-birlari bilan muloqot qilish, o'zaro o'yinlar o'ynash va guruh faoliyatlarida ishtirok etish orqali nutq ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Ijtimoiy muhit bolalarning o'zaro aloqalarini mustahkamlash va ularning nutqini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Bolalar o'zaro muloqot qilish orqali yangi so'zlarni o'rganish, fikrlarini ifoda etish va boshqalar bilan aloqalarini kuchaytiradilar. Bolalar nutqini rivojlantirishda o'yinlar va faoliyatlar orqali o'rganish jarayonini qiziqarli qilish muhimdir. O'yinlar bolalarning diqqatini jalb qiladi, ularni rag'batlantiradi va o'rganish jarayonini qiziqarli qiladi. O'yinlar orqali bolalar yangi so'zlarni o'rganish, muloqot qilish va o'z fikrlarini ifoda etish imkoniyatiga ega bo'ladilar. O'yinlar va faoliyatlar bolalarning nutq rivojlanishida muhim vosita hisoblanadi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar bolalarning individual ehtiyojlarini hisobga olishga imkon beradi. Har bir bola o'ziga xos rivojlanish sur'atiga ega, shuning uchun o'qituvchilar va tarbiyachilar bolalarning individual ehtiyojlarini aniqlash va ularga mos yondashuvlarni qo'llashlari zarur. Individual yondashuv bolalarning nutq rivojlanishini tezlashtirishga yordam beradi va ularning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi. Bolalar nutqini rivojlantirishda o'qituvchilar

va tarbiyachilar o'z bilim va ko'nikmalarini doimiy ravishda oshirib borishlari zarur. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'rganish, yangi metodologiyalarni joriy etish va o'z tajribalarini baham ko'rish orqali o'qituvchilar bolalar nutqini rivojlantirishda samarali bo'lishlari mumkin. O'qituvchilar va tarbiyachilar o'rtasida hamkorlik va tajriba almashish bolalar nutqini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish uchun zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash muhimdir. O'yinlar, multimedia vositalari, ijodiy faoliyatlar va individual yondashuvlar bolalar nutqini rivojlantirishda samarali vositalardir. O'qituvchilar, tarbiyachilar va ota-onalar o'zaro hamkorlikda bolalar nutqini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydilar. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar bolalarning nutq rivojlanishini tezlashtirish va ularning shaxsiyati, ijtimoiy ko'nikmalari va umumiy rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Худойбердыева М. (2020). «Методика развития речи в дошкольном образовании». Ташкент: Министерство народного образования Республики Узбекистан.
2. Саидова Д. (2019). «Современные педагогические технологии и их место в образовательном процессе». Ташкент: Наука и технологии.
3. Абдуллаева, Н. (2021). «Инновационные подходы к развитию речи детей». Ташкент: Государственный педагогический университет Узбекистана.
4. Турсунова Г. (2018). «Развитие речи через игру в дошкольном образовании». Ташкент: Образовательные учреждения Республики Узбекистан.
5. Муродова, С. (2022). «Педагогические технологии и их роль в развитии речи детей». Ташкент: Министерство высшего и среднего специального образования Республики Узбекистан.
6. Кадирова Л. (2020). «Программы развития речи для детей дошкольного возраста». Ташкент: Министерство образования и науки Республики Узбекистан.
7. Джумаева Ф. (2023). «Современные педагогические технологии: теория и практика». Ташкент: Государственный педагогический университет Узбекистана.